

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Digitalizacija, umetna inteligenca in pravičnost – Kako okrepiti položaj EU v globalni tekmi za prihodnja znanja in spretnosti ter hkrati zagotoviti socialno vključenost

(raziskovalno mnenje na zaprosilo finskega predsedstva)

(2020/C 14/06)

Poročevalka: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Soporočevalka: **Giulia BARBUCCI**

Zaprosilo	finsko predsedstvo Sveta, 7.2.2019
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	10.9.2019
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	25.9.2019
Plenarno zasedanje št.	546
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	118/0/0

1. Sklepi in priporočila

1.1 Spretnosti in kompetence so osrednjega pomena za zagotavljanje uspeha EU v svetovni konkurenci na področju digitalizacije in umetne inteligence. Poleg zagotavljanja vrhunsko nadarjenih ljudi mora imeti družba kot celota potrebno razumevanje, znanje in spretnosti za dobo umetne inteligence, da bi v celoti izkoristili ves njen potencial in vključili vse prebivalstvo.

1.2 EESO poziva EU, naj celovito pristopi k politiki izobraževanja in usposabljanja glede na njuno dvostransko povezanost z drugimi področji, kot so politika na področju podatkov, raziskav in inovacij, industrijska politika ter ekonomska in socialna politika. Ker so za to potrebne tudi javne in zasebne naložbe, EESO ponovno priporoča reforme za vzpostavitev ugodnega okolja za naložbe zasebnega sektorja in izvajanje „zlatega pravila“, ki dovoljuje financiranje družbeno in gospodarsko produktivnih naložb iz proračunov držav članic, pri čemer ni ogrožena prihodnja vzdržnost proračunov ⁽¹⁾.

1.3 EESO meni, da je tesno sodelovanje med državami članicami ključnega pomena za uspeh v globalni tekmi. Spodbujati bi bilo treba mreženje evropskih univerz, da bi okrepili kompetence, povezane z umetno inteligenco. Prav tako bi bilo treba okrepiti sodelovanje na področju poklicnega usposabljanja. EESO poziva, naj se več sredstev EU dodeli za podporo potrebnim reformam, čezmejnimi izmenjavami in sodelovanju v izobraževanju in usposabljanju, vključno s prekvalifikacijo delavcev za digitalni prehod.

1.4 EESO poudarja, kot je navedeno tudi v evropskem stebru socialnih pravic, da mora biti dostop do nenehnega in vseživljenjskega učenja individualna pravica vseh, da bi tako lahko sledili razvoju digitalizacije in umetne inteligence ter sooblikovali napredek in ohranili nadzor v rokah človeka ⁽²⁾.

1.5 EESO predlaga oblikovanje strategije EU za okrepitev nenehnega učenja, ki v središče postavlja učenca, med njenimi osrednjimi elementi pa naj bosta digitalizacija in uporaba zaupanja vredne umetne inteligence. V okviru strategije bi bilo treba opredeliti potrebne ukrepe za uresničitev ciljev iz točke 1.4, pri čemer bi bilo treba upoštevati razlike med nacionalnimi sistemi.

1.6 EESO meni, da so za dobo umetne inteligence potrebna dobra temeljna medsektorska znanja in spretnosti, kot so logično sklepanje, kritično razmišljanje, ustvarjalnost in interakcijske spretnosti. Poleg tega so potrebne dobre kompetence na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter umetnosti in družbenih ved. Ključni del znanj in spretnosti ter kompetenc za dobo umetne inteligence sta tudi etično mišljenje in podjetniški pristop.

⁽¹⁾ UL C 190, 5.6.2019, str. 24.

⁽²⁾ Načelo 1 evropskega stebra socialnih pravic. Izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje: Vsakdo ima pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, da lahko ohrani in pridobi znanja in spretnosti, ki mu omogočajo polno udeležbo v družbi in uspešno obvladovanje prehodov na trgu dela.

1.7 Vključenost pomeni, da morajo dostop do digitalnih tehnologij in tehnologij umetne inteligence ter potrebna znanja in spretnosti imeti vsi, ne glede na spol, starost ali socialno-ekonomsko ozadje. Pri tem ima bistveno vlogo javno izobraževanje. Pomembno vlogo pri krepitevi vključenosti in dejavnega državljanstva pa ima tudi neformalno učenje. Posebno pozornost je treba nameniti zagotavljanju znanj in spretnosti žensk in deklic ter starejših oseb.

1.8 Za konkurenčnost so potrebni tako vrhunsko nadarjeni ljudje kot tudi široka baza izobraženih in usposobljenih ljudi. Strokovne kvalifikacije je treba stalno prilagajati, da bi ustrezale razvoju ter potrebnim kompetencam. EESO meni, da je nove, v svetovnem merilu vrhunsko nadarjene strokovnjake mogoče najbolje spodbujati z raziskovalnimi projekti. Projekti sodelovanja z industrijo so eden izmed načinov za zadrževanje nadarjenih ljudi v EU in privabljanje nadarjenih iz tujine.

1.9 Poudarja, da je izjemno pomembno sodelovanje med oblikovalci politike, izvajalci izobraževanja, socialnimi partnerji in drugimi organizacijami civilne družbe na področju digitalizacije in umetne inteligence ter povezanega razvoja na področju izobraževanja ter znanj in spretnosti. Ker imajo socialni partnerji posebno vlogo pri vprašanjih, povezanih z delom, kot je opredeljeno v Pogodbi, bi morali v skladu z ustreznimi nacionalnimi pravili sodelovati pri sprejemanju odločitev o naložbah, tehnologijah in organizaciji dela.

2. Uvod

2.1 Glede na hiter napredek na področjih digitalizacije in umetne inteligence se mora EU dobro pripraviti, če želi uspeti v svetovni konkurenci. Izboljšanje znanj in spretnosti ter kompetenc ima pri tem osrednjo vlogo. V ta namen je potreben dejaven razvoj izobraževanja in usposabljanja, ki bi morala ljudem pomagati tudi pri odzivanju na hitro spreminjajoče se povpraševanje ter pri sooblikovanju napredka na podlagi upoštevanja njegovih različnih oblik in posledic.

2.2 To raziskovalno mnenje je odgovor na zaprosilo finskega predsedstva EU glede vprašanja, kako okrepiti položaj EU v globalni tekmi za prihodnja znanja in spretnosti ter hkrati zagotoviti socialno vključenost v okviru digitalizacije in umetne inteligence. Da bi ponazorili v prihodnost usmerjen pristop, govorimo o dobi umetne inteligence.

2.3 EESO je predložil že več mnenj, ki so obravnavala posledice digitalizacije in umetne inteligence za delo, povpraševanje po znanjih in spretnostih ter potrebe po naložbah v prihodnosti, pa tudi etične vidike umetne inteligence⁽³⁾. To mnenje je osredotočeno na medsebojno povezanost znanj in spretnosti, povezanih z digitalizacijo ter umetno inteligenco, konkurenčnosti in vključenosti (brez upoštevanja drugih znanj in spretnosti, ki bodo v prihodnje na primer potrebna za obvladovanje podnebnih sprememb).

2.4 Digitalizacija in umetna inteligenca sta na različne načine povezani z izobraževanjem ter razvojem znanj in spretnosti. Prinašata nove potrebe po znanjih in spretnostih ter kompetencah, poleg tega pa omogočata nove načine učenja in poučevanja. Digitalne tehnike in tehnike umetne inteligence je mogoče uporabljati za predvidevanje sprememb na področju dela in v vsakodnevem življenju ter posledično potreb po izobraževanju in usposabljanju. Poleg tega izobraževanje in usposabljanje ljudem omogočata, da sooblikujejo digitalni razvoj.

2.5 Digitalizacija in umetna inteligenca sta na številne načine povezani tudi z vključenostjo. Pomagata na primer invalidom pri delu in jim omogočata boljše življenje. Pomagata lahko tudi zmanjšati izoliranost ljudi. Po drugi strani pa vključenost pomeni, da imajo vsi, ne glede na spol, starost ali socialno-ekonomsko ozadje, dostop do teh tehnologij ter potrebnih znanj in spretnosti.

2.6 Za izobraževanje so na splošno pristojne države članice, vendar obstajajo različne vrste sodelovanja, kot je izmenjava primerov dobre prakse. Delo poteka tudi na področju oblikovanja evropskega izobraževalnega prostora na podlagi programa Erasmus+ in drugih instrumentov financiranja EU. Ključna oblika sodelovanja je tudi priznavanje poklicnih kvalifikacij.

2.7 V odgovor na vprašanje o znanjih in spretnostih ter izobrazbi, povezanih z digitalizacijo in umetno inteligenco, tako z vidika uspešnosti v svetovni konkurenci kot z vidika socialnega vključevanja, EESO obravnava naslednja tri vprašanja:

— Katera znanja in spretnosti ter kompetence so najbolj pomembni v dobi umetne inteligence?

— Kako je mogoče ta znanja in spretnosti ter kompetence najbolje pridobiti in okrepiti?

— Katere politike so potrebne na nacionalni in evropski ravni, da bi spodbudili ta napredek?

⁽³⁾ UL C 240, 16.7.2019, str. 51, UL C 228, 5.7.2019, str. 16, UL C 62, 15.2.2019, str. 292, UL C 440, 6.12.2018, str.1, UL C 110, 22.3.2019, str. 41, UL C 367, 10.10.2018, str. 15, UL C 434, 15.12.2017, str. 36, UL C 288, 31.8.2017, str. 43.

3. Katera znanja in spretnosti ter kompetence so najbolj pomembni v dobi umetne inteligence?

3.1 Glede na to, da imata digitalizacija in zlasti umetna inteligenca pomembne posledice za vsakodnevno življenje ljudi, pa tudi za razvoj podjetij, delovnih mest in dela v prihodnosti, sta potrebna razvoj in napredek na več kognitivnih ravneh. Po eni strani gre za ozaveščenost, znanje in razumevanje, po drugi strani pa za kompetence ter znanja in spretnosti. Za uspeh v svetovni konkurenci so potrebni vrhunske kompetence in talenti, obenem pa tudi obsežna baza izobraženih in usposobljenih ljudi.

3.2 Očitno je, da se ljudje na splošno ne zavedajo, kako so jim digitalizacija, umetna inteligenca in robotika lahko v pomoč, znani pa so jim pomisleki v zvezi z delovnimi mesti, varnostjo in zasebnostjo. Zato je treba ozaveščati o priložnostih, ki jih digitalizacija in umetna inteligenca ponujata družbi na splošno.

3.3 Za razumevanje ljudi in njihovo lastno kritično razmišljanje v zvezi s področji in načini uporabe umetne inteligence je potrebno tudi boljše poznavanje njene narave in delovanja. Boljše razumevanje je potrebno tako med delodajalci in podjetji kot tudi med zaposlenimi, potrošniki in oblikovalci politike.

3.4 Poleg tega je v dobi umetne inteligence potrebna zmožnost etičnega mišljenja za usmerjanje razvoja in uporabo digitalnih rešitev ter umetne inteligence v skladu s človekovimi pravicami. Poleg vprašanj, povezanih s človekom, je treba razumeti tudi okoljske in podnebne vidike, povezane z digitalizacijo in umetno inteligenco – tako priložnosti, ki jih ponujajo te tehnologije, kot tveganja, ki jih prinašajo. Te etične in druge vidike je treba upoštevati v okviru participativnega upravljanja, kar pomeni vključevanje civilne družbe in socialnih partnerjev na različna področja in v različne postopke.

3.5 Nujne kratkoročne potrebe po razvoju kompetenc ter znanj in spretnosti so povezane z zmanjšanjem vrzeli v znanjih in spretnostih in odpravo neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanju po njih na trgu dela.

3.6 Ker se je vse težje dolgoročno pripraviti na nekatere poklice, je treba poklicne kvalifikacije stalno prilagajati, da bi ustrezale novemu razvoju in temeljile na naboru znanj in spretnosti ter kompetenc, ki so potrebne ne glede na dejanski razvoj.

3.7 Pomembno vprašanje je, katera znanja in spretnosti prinašajo dodano vrednost, ki je ne morejo zagotoviti stroji in roboti, ter katera znanja in spretnosti želimo ohraniti v vsakem primeru. Potrebna so dobra temeljna medsektorska znanja in spretnosti, kot so logično sklepanje, kritično razmišljanje, ustvarjalnost ter medosebne in interakcijske spretnosti.

3.8 S kratkoročnega in dolgoročnega vidika je potrebno, da ima celotna družba vsaj osnovna digitalna znanja in spretnosti. Poleg digitalne pismenosti in pismenosti na področju umetne inteligence bi splošna znanja in spretnosti morala vključevati zmožnost uporabe umetne inteligence pri iskanju in uporabi inovativnih rešitev v vsakdanjem življenju in pri delu. To drži za vse ljudi, ne glede na njihovo starost ali ozadje, pa tudi za invalide, ki jim umetna inteligenca prinaša številne priložnosti.

3.9 V dobi umetne inteligence je poudarjena vloga naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike pa tudi umetnosti in družbenih ved. Poudarjene so tudi multidisciplinarne in interdisciplinarne kompetence, da bi razumeli sistemске pojave ter večrazsežnostne probleme, ki jih je mogoče rešiti z uporabo digitalizacije in umetne inteligence.

3.10 Zaradi sprememb na področju dela so pomembna tudi podjetniška znanja in spretnosti. Potrebujemo jih vsi, ne samo podjetniki, da bi lahko organizirali svoje delo in življenje. Zaradi hitrih družbenih sprememb sta potrebni prilagodljivost in odpornost na delovnih mestih ter v družbi na splošno. Podjetja morajo poiskati načine, da delavcem zagotovijo usposabljanje za olajšanje takšnih prehodov v svet dela.

3.11 V dobi umetne inteligence so potrebne tudi raznolike spretnosti sodelovanja, komunikacije in poučevanja, saj bosta sodelovanje in komunikacija med ljudmi in inteligentnimi sistemi, kot so umetna inteligenca ter roboti, postala vse bolj razširjena pri delu in v vsakodnevnem življenju. Poleg tega pri umetni inteligenci in robotiki ne gre več le za programiranje, ampak vse bolj tudi za posredovanje znanja.

3.12 Poleg izboljšane znanja, kompetenc in spretnosti v celotni družbi so potrebni vrhunsko nadarjeni strokovnjaki, da bi EU lahko uspela v svetovni konkurenci in imela vodilni položaj na področju inovacij ter naložb v digitalizacijo in umetno inteligenco. Poleg razvijalcev umetne inteligence je potrebnih več nadarjenih posameznikov in strokovnjakov za uporabo umetne inteligence v posameznih sektorjih, od proizvodnje do storitev. Za vse to so potrebne napredne znanstvene, matematične in tehnične kompetence.

3.13 Prav tako so potrebne dobre poslovne spretnosti za izkoriščanje priložnosti, ki jih prinašata digitalizacija in umetna inteligenca, na primer za razvoj podjetij. Glede na to, da bi zaupanja vredna umetna inteligenca lahko bila konkurenčna prednost EU, bi etika morala biti bistven del kompetenc vseh razvijalcev in uporabnikov umetne inteligence.

3.14 Da bi uspeli v tekmi znanj in spretnosti, je treba v celoti izkoristiti potencial družbe. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti digitalnim znanjem in spretnostim žensk in deklic ter njihovemu zanimanju za naravoslovje, tehnologijo, inženirstvo in matematiko, da bi jih v večji meri vključili v napredek na področju digitalizacije in umetne inteligence. S tem bi se izboljšali pogoji v več sektorjih ter v gospodarstvu in družbi na splošno, prav tako pa bi na ta način prispevali k odpravi spolne pristranskosti v zvezi s podatki in tehnologijo.

4. Kako je mogoče znanja in spretnosti ter kompetence za dobo umetne inteligence najbolj pridobiti in okrepiti?

4.1 Jasno je, da so za okrepitev znanj in spretnosti ter kompetenc za dobo umetne inteligence potrebne reforme sedanjih sistemov izobraževanja in usposabljanja, hkrati pa je potrebno tudi ustrezno financiranje. Po drugi strani pa digitalizacija in umetna inteligenca prinašata tako velike spremembe, da je treba v celoti spremeniti odnos do učenja in poučevanja. Zato je bistveno, da se učitelji in vsi pedagogi pripravijo na nov način razmišljanja in kulturo.

4.2 Nenehno učenje mora biti pravica vseh, da bi se lahko prilagodili sedanjemu in prihodnjemu razvoju gospodarstva in družbe ter da bi lahko sooblikovali napredek, zato bi bilo treba pri tem upoštevati načelo enakih možnosti in načelo, da nihče ne sme biti zapostavljen. Nenehno učenje pomeni učenje za delo, vendar prispeva tudi k osebni in poklicni izpolnitvi, socialni vključenosti in dejavnemu državljanstvu.

4.3 Osnovno izobraževanje bi moralo učencem zagotoviti osnovna digitalna znanja in spretnosti, predvsem pa jim položiti temelje za nenehno učenje. Vse bi moralo opremiti s kompetencami in spretnostmi učenja ter razvijanja poglobljenih znanj in spretnosti za dobo umetne inteligence, vključno z razumevanjem socialnih in etičnih vidikov ter ohranjanja nadzora v rokah človeka.

4.4 Namesto da se učenje obravnava kot zaporedje različnih izobraževalnih ukrepov, bi morali stremeti k zasnovi učenja, prilagojenega posamezniku. Za takšno zasnovu učenja za dobo umetne inteligence so potrebni ustrezni načini ugotavljanja učnih potreb posameznikov ter ustrezna ponudba priložnosti za učenje, hkrati pa je treba zaščititi posebno vlogo javnega izobraževanja. Poleg tega morajo biti posamezniki bolj dejavni in si sami zastavljati cilje.

4.5 Umetna inteligenca prinaša možnosti za učenje, ki v večji meri v središče postavlja učenca. Z učenjem na podlagi umetne inteligence se lahko analizira povpraševanje po spretnostih in kompetencah, omogoči samoocenjevanje, pomagajo zasnovati posamezne učne poti in lažje združujejo formalno, neformalno ter priložnostno učenje. Umetna inteligenca se lahko uporablja tudi za zagotavljanje vsebin za izobraževanje in usposabljanje, ki v središče postavljata učenca.

4.6 Da bi omogočili učne poti, ki so bolj prilagojene posameznikom, in povečali priložnosti za interdisciplinarne in medinstitucionalne študije, bi izobraževalne ustanove morale zagotoviti modularne učne elemente, ki bi jih bilo mogoče prožno združevati.

4.7 Poleg osnovnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja sta potrebna tudi izpopolnjevanje in preusposabljanje. Takšno učenje vse pogosteje poteka na delovnem mestu. Sodelovanje med izobraževalnimi ustanovami in socialnimi partnerji na podlagi vzpostavitve mrež, ki vključujejo tako velika kot tudi mala in srednja podjetja, je ključno za izboljšanje usposabljanja, potrebnega na delovnih mestih.

4.8 Ker se stalno povečuje število ljudi, ki se nenehno učijo novih stvari, so potrebne metode, ki jih je mogoče preprosto prilagoditi. Ena od obetavnih možnosti na tem področju so množični odprti spletni tečaji (MOOC). Uporabljajo se lahko na primer za izboljšanje splošnega znanja o umetni inteligenci (kot je na primer tečaj z naslovom Elementi umetne inteligence, ustvarjen na Finskem) ali za izboljšanje znanj in spretnosti ter kompetenc, potrebnih za uporabo umetne inteligence in na primer virtualne ali razširjene resničnosti.

4.9 Neformalno učenje je bistveno za spodbujanje vključujočih izobraževalnih sistemov in glavna pot do vseživljenjskega in večrazsežnostnega učenja. Zato bi bilo treba več pozornosti nameniti ocenjevanju in potrjevanju rezultatov neformalnega in priložnostnega učenja, da se doseže kar najboljša primerljivost, ter v zvezi s tem podpirati vse deležnike, kot je EESO predlagal v svojem že sprejetem mnenju (*).

4.10 Mladinske organizacije imajo pomembno vlogo pri opolnomočanju mladih kot delavcev in državljanov. Zagotavljajo izobraževanje, ki je prilagojeno potrebam posameznikov, zato lahko dosežejo mlade, ki jih izvajalci formalnega izobraževanja ne morejo, ter formalno izobraževanje dopolnijo z drugačnim znanjem in spretnostmi.

(*) UL C 13, 15.1.2016, str. 49.

4.11 Mehke veščine, ki jih zahtevajo delodajalci, in veščine, pridobljene prek mladinskih organizacij, se pozitivno ujemajo. Neformalno izobraževanje ima pomembno vlogo tudi pri izpopolnjevanju in preusposabljanju ter pri razvoju digitalnih znanj in spretnosti med starejšimi.

4.12 Za uspeh v svetovni tekmi za strokovnjake bo potrebno sodelovanje tako na področju raziskav kot izobraževanja. Raziskovalni projekti so učinkovita oblika visokošolskega izobraževanja in dober način spodbujanja novih vrhunsko nadarjenih strokovnjakov v svetovnem merilu. Mreženje prek povezanih središč raziskovalne odličnosti in inovacijskih središč je pomemben način za izmenjavo kompetenc. Kadar raziskovalni projekti temeljijo na sodelovanju med univerzami in gospodarstvom, se nadarjeni posamezniki pogosto zaposlijo v podjetjih. Na ta način lahko raziskovalni projekti na visoki ravni pomagajo zadržati nadarjene posameznike v EU, pa tudi privabijo nadarjene iz tujine.

5. Katere politike so potrebne za izboljšanje spretnosti in kompetenc za dobo umetne inteligence?

5.1 EESO meni, da mora biti vlaganje v izobraževanje in usposabljanje osrednji del strategij za digitalizacijo in umetno inteligenco, hkrati pa morata biti digitalizacija in umetna inteligenca bistvena razsežnost v prihodnost usmerjenih izobraževalnih politik in sistemov. EU bi si morala prizadevati za globalni vodilni položaj na tem področju.

5.2 Digitalizacija in umetna inteligenca sta pomenu nenehnega učenja dali novo razsežnost, saj je eden od glavnih načinov za okrepitev EU v svetovni tekmi spretnosti in izobraževanja, in sicer na vključujoč način. EESO predlaga oblikovanje strategije EU, v kateri bodo opredeljene ureditve, potrebne za okrepitev nenehnega učenja, ki v središče postavlja učenca, med njenimi osrednjimi elementi pa naj bosta digitalizacija in uporaba zaupanja vredne umetne inteligence, pri čemer je treba upoštevati razlike med nacionalnimi sistemi. V skladu s tem bi bilo treba zastaviti ambicioznejše cilje za evropski izobraževalni prostor: ni dovolj, da se nenehno uči ena četrtnina ljudi, to mora biti pravica vseh.

5.3 EESO poziva k tesnemu sodelovanju med državami članicami na področju izobraževanja in usposabljanja. V celoti je treba izkoristiti skupne programe izobraževanja in usposabljanja, vključno z magistrskimi in doktorskimi programi na področju umetne inteligence. EESO meni, da je pobuda za evropsko mrežo univerz ustrezno sredstvo za izboljšanje kompetenc na visoki ravni na področju umetne inteligence. Poleg tega je potrebno mednarodno sodelovanje z vodilnimi raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami na področju zaupanja vredne umetne inteligence, spodbujati pa je treba tudi sodelovanje na področju poklicnega usposabljanja. Poleg tega bi bilo treba dodatno spodbujati priznavanje kvalifikacij, da bi izboljšali mobilnost delavcev med državami članicami.

5.4 EESO poziva, naj se več sredstev EU dodeli pobudam v izobraževanju in usposabljanju, ki so povezane z umetno inteligenco. Nadalje bi bilo treba raziskati možnosti, ki jih ponujajo program Erasmus+ in drugi instrumenti financiranja, da bi okrepili čezmejno izmenjavo ter sodelovanje. Povečano financiranje raziskovalnih programov, kot je pobuda za evropsko mrežo centrov odličnosti za umetno inteligenco, financirana v okviru programa Obzorje 2020, je tudi bistveno za oblikovanje in privabljanje vrhunsko nadarjenih posameznikov.

5.5 Tudi sredstva Evropskega socialnega sklada in Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji bi bilo treba uporabiti za podpiranje vključujočega razvoja znanj in spretnosti, povezanih z digitalizacijo in umetno inteligenco, vključno z dobro predstavljenim programom za podpiranje delavcev pri pridobivanju novih znanj in spretnosti, da bi lahko sledili digitalnemu prehodu.

5.6 Podatki in digitalna infrastruktura imajo osrednjo vlogo pri omogočanju uporabe digitalnih orodij ter umetne inteligence v izobraževanju in učenju. Razpoložljivost, kakovost, zanesljivost, dostopnost, interoperabilnost in prost pretok podatkov so zato nujni za izobraževanje in učenje v dobi umetne inteligence. To je treba upoštevati v politiki na področju podatkov, skupaj z vidiki varstva podatkov in zasebnosti. Vlaganje v digitalno infrastrukturo na vseh področjih je tudi bistveno, da bi izboljšali digitalne priložnosti za izobraževanje in učenje ter preprečili digitalni razkorak.

5.7 Vlaganje v inovacije, povezane z umetno inteligenco, je še eno področje, ki je tesno povezano z izobraževanjem. Več sredstev je treba nameniti inovacijam v javnem in zasebnem sektorju. EU mora ustrezno pozornost nameniti tudi industrijski strategiji, zagotoviti ugodno okolje za evropsko industrijo ter spodbujati ciljno usmerjene inovacije in naložbe, da bi se lahko spopadli z glavnimi gospodarskimi, družbenimi in okoljskimi izzivi.

5.8 Ob upoštevanju strateške vloge politik izobraževanja in usposabljanja potrebuje EU celovit pristop na tem področju ter dvostranske povezave z drugimi politikami, vključno z ekonomsko in socialno politiko. To je treba podpreti s potrebnimi javnimi in zasebnimi naložbami, ki bi jih bilo treba omogočiti z reformami za vzpostavitev ugodnega okolja za naložbe zasebnega sektorja, ter z ustreznim proračunom EU in upoštevanjem zlatega pravila, ki dovoljuje financiranje družbeno in gospodarsko produktivnih naložb iz proračunov držav članic, pri čemer ni ogrožena prihodnja vzdržnost proračunov⁽⁵⁾. Zato bi izobraževanje ter znanja in spretnosti morali imeti pomembno vlogo v evropskem semestru. Prva skupna seja evropskih ministrov za izobraževanje in finance med finskim predsedovanjem EU bi lahko zagotovila potreben zagon.

⁽⁵⁾ UL C 190, 5.6.2019, str. 24.

5.9 EESO poudarja tudi pomembnost tesne vključenosti civilne družbe v oblikovanje politike izobraževanja in usposabljanja ter povezanih politik, pa tudi v oblikovanje ter izvajanje novih programov izobraževanja in usposabljanja. Potrebno je sodelovanje med vladami, izobraževalnimi ustanovami, socialnimi partnerji, potrošniškimi organizacijami in drugimi zadevnimi organizacijami civilne družbe.

5.10 Socialni partnerji imajo posebno vlogo, ki je opredeljena v Pogodbi. Ker imajo posebno vlogo pri vprašanjih, povezanih z delom, bi morali v skladu z ustreznimi nacionalnimi pravili sodelovati pri sprejemanju odločitev v zvezi z naložbami, tehnologijami in organizacijo dela. EESO ugotavlja, da je digitalizacija ena od šestih prednostnih nalog, obravnavanih v delovnem programu za evropski socialni dialog za obdobje 2019–2021.

V Bruslju, 25. septembra 2019

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
